

**Tapanuli orangutanı
1997'de bilimsel olarak keşfedildiği, Batang Toru
olarak bilinen bir bölgede, Endonezya'nın kuzey
Sumatra kentinde
1.200 km²'den daha az alana sahip bir yağmur
ormanında yaşam mücadelesi veriyor.**

Tapanuli Orangutanı Sumatra Hidroelektrik Sistemi Tarafından Tehlike Altında

Merve Çalışır ve Dr. Adil Denizli

Hacettepe Üniversitesi, Kimya Bölümü, Beytepe, Ankara

Tapanuli orangutanı, 1997’de bilimsel olarak keşfedildiği, Batang Toru olarak bilinen bir bölgede, Endonezya’nın kuzey Sumatra kentinde 1.200 km²’den daha az alana sahip bir yağmur ormanında yaşam mücadelesi veriyor. Nesli tükenmekte olan birçok bitki ve hayvan türü ile dolu Batang Toru ormanında ağaçlar büyük oranda kesildi ve geri kalan alanlar ise tarım, madencilik, hidroelektrik ve jeotermal enerji üretimine ayrıldı. Tapanuli orangutanları, uçalt popülasyon bölümü olarak sadece 767 tane kaldı. Kalan toplam yaşam alanı, Avustralya’nın Sidney kentinin yalnızca onda biri büyüklüğündedir.

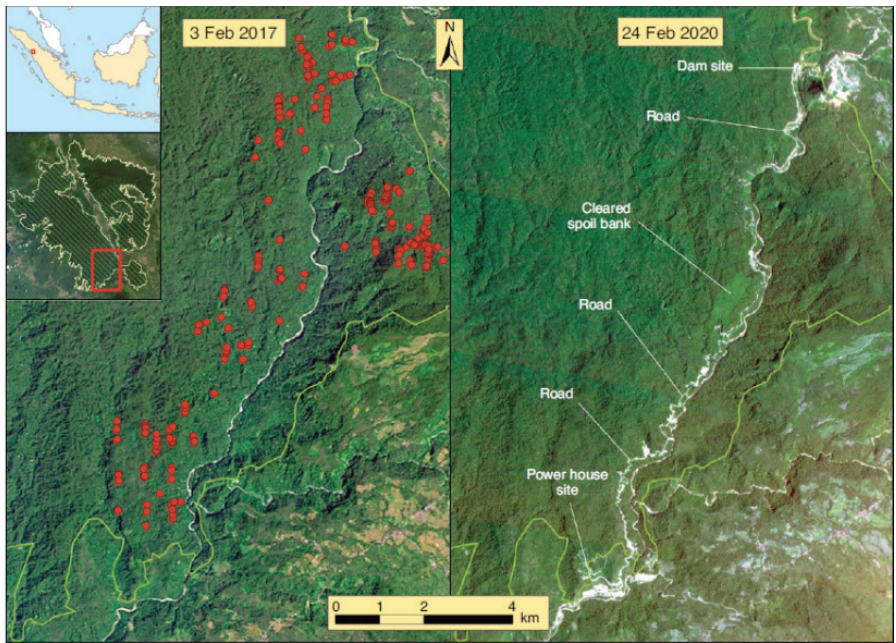

Tapanuliorangutanı, 1997’de bilimsel olarak keşfedildiği, Batang Toru olarak bilinen bir bölgede, Endonezya’nın kuzey Sumatra kentinde 1.200 km²’den daha az alana sahip bir yağmur ormanında yaşam mücadelesi veriyor. Nesli tükenmekte olan birçok bitki ve hayvan türü ile dolu Batang Toru ormanı kısmen yok edildi ve geri kalan alanları ise tarım, madencilik, hidroelektrik ve jeotermal enerji üretimine ayrıldı. Tapanuli orangutanları, üç alt popülasyon bölünmüş olarak sadece 767 tane kaldı. Kalan toplam yaşam alanı, Avustralya’nın Sidney kentinin yalnızca onda biri büyüklüğündedir.

Tapanuli orangutanına yönelik en büyük tehdit, en kalabalık alt nüfusunu etkileyecek olan 1,6 milyar ABD Doları değerindeki bir hidroelektrik santral ve yol yapımı projesidir. Planın ana kurumsal savunucusu, Cakarta merkezli bir firmadır. Ancak proje Çin’in ulusal hidroelektrik kurumu ve dünyanın en büyük baraj inşaatçısı olan Sinohydro tarafından uygulanmaktadır.

Uluslararası fon veren kurumlar baraj projesine giderek daha fazla önem veriyor. Dünya Bankası’nın Uluslararası Finans Kurumu, tehlike altındaki bitki ve hayvan türleri üzerindeki potansiyel etkileri göz önüne alındığında projenin çok riskli olduğu sonucuna vardılar. Ayrıca, baraj ve yol altyapısının, maymunun üç alt popülasyonunu hala birbirine bağlayan tek bozulmamış orman alanını bölmeceğini doğruladılar. Bunlar, projenin destekçileri tarafından önemsenmeyen kritik bulgular. Benzer nedenlerle, Çin Bankası ve Asya Kalkınma Bankası da projeyi desteklemeyi reddetti.

Bilim adamları, çevreciler ve birçok gözlemcinin sert çekincelerine rağmen, Batang Toru’daki hidroelektrik santrali ilerlemeye devam ediyor. Örneğin, proje savunucuları Tapanuliorangutanlarının baraj projesi alanından daha önce belgelendiğinden daha az olduğunu iddia ediyorlar. Ancak

Bilim adamları, çevreciler ve birçok gözlemcinin sert çekincelerine rağmen, Batang Toru'daki hidroelektrik santrali ilerlemeye devam ediyor.

bunun nedenimaymunlarınağırtoprak işleri ve yol yapımı gibi büyük rahatsızlıklardan kaçmasıdır. Taraflar ayrıca, baraj projesiyle ilişkili kapsamlı yol yapımının, nesli tükenmekte olan maymun tehlikeye atacak şekilde yüksek ormansızlaşma, ağaç kesimi ve kaçak avlanmaya yol açacağını da kabul etmiyorlar.

Projenin savunucuları projelerine yönelik muhalefeti bastırmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Örneğin, İsviçreli bir çevre grubu olan PanEco, başlangıçta bu hidroelektrik santral projesinin en güçlü karşıtlarından biriydi. Ancak 2019'da üyelerine, duruşlarını tersine çevirmelerini ve projeyi desteklemelerini yönünde baskı yapıldı. Bu, projeye göz

yummaları veya onaylamaları için baskı yapılan veya Endonezya'dan dava ve sınır dışı edilmeye tehdit edilen diğer sivil toplum grupları ve bilim adamlarının neler olduğunu yansıtıyor.

Endonezya, "sürdürülebilir" enerji üretiminin biyolojik çeşitliliği kritik bir şekilde tehdit ettiği tek ülke değil. Amazon Havzası için 150'den fazla büyük baraj planlanıyor. Başka bir örnek ise Afrika'nın Gine kentindeki Koukoutamba Barajı. Milliparkta kritik tehlike altındaki 1.500 kadar şempanzeyi öldürmekle tehdit ediliyor. Sierra Leone'deki Bumbuna Barajı, önemli şempanze yaşam alanlarını yok ederken, Kamerun'daki Lom Pangar Barajı ise hem gorillerin hem de şempanzelerin yaşam alanını tahrip etti.

İnsan deneyimlerimize göre, aklagelabilecek en kararlı bilimsel ve popüler muhalefeti ayağa kaldıran Batang Toru gibi birçok proje, çoğu ülkede ve yaygın bölgede başarısız olacaktır. Uluslararası Doğayı Koruma Birliği, baraj projesinin ve ilgili yol, toprak işleri ve enerji hattı altyapısının etkileri değerlendirilene kadar bir moratoryum çağrısında bulundu. Şimdiye kadar göz ardı edilmesine rağmen, bu acil savunma, yaşayan en yakın akrabalarımızdan birinin ölümünü engellemeye yardımcı olabilir.